

SAATE & TIIVISTYS

Riinan valmistelemien määritysluonnosten pohjalta tein tilannekartoitusta korkeakoulujen käytännöistä, odotuksista ja kohdatuista haasteista. Kommentit olivat lyhyitä, mutta nostivat esiin olennaisia seikkoja.

Helsingin, Oulun, Jyväskylän, Tampereen ja Turun yliopistot LAB ja Metropolia ammattikorkeakoulu kommentoivat.

Tuloksia:

- 1) Määritelmäluonnoksia pidettiin onnistuneina. Muotoiluun liittyviä muutoksia ei ehdotettu.
- 2) Osaamismerkkejä (mm. HY), osaamistodistuksia (mm. TUNI ja LAB) ja osallistumistodistuksia (mm. OY) on käytössä. Koulutusvälineistön käyttöoikeuksiin liittyvän ”ajokorttikoulutuksen” osaamistodistus voidaan tallentaa esim. kulkukorttiin (LAB).
- 3) Arviot käsitteiden käyttötarpeista vaihtelevat sekä koulutusaloittain että asian omistajuudesta riippuen: (JY) *”Jos toimijatasolta kysytään, molemmille on varmaan käyttökohteita; ja jos rekisterin pitäjältä kysyy, kumpaakaan ei saa käyttää;”* *”Aikaisemmin meillä oli innostusta osaamismerkkien käyttöönottoon, nyt keskustelu badgeista on vaimennut”* (Metropolia).
- 4) Ensisijaisena pidettiin ’osaamistodistusta’. ’Osaamismerkki’ on sen yksi mahdollinen ilmenemä, jolla on usein välitodistuksen/osallistumistodistuksen funktio ennen suorituksen kokoavaa osaamistodistusta.
Opintojakson/MOOCin temaattisista osista voidaan antaa osaamismerkkejä kannustavassa/pellistävässä/työelämätaidoissa merkityksessä, mutta opintojakson kokonaisuudesta annetaan varsinainen todistus.
- 5) TUNI osallistuu micro-credentiaalien kv-kehittämishankkeisiin ja kuvasi kehysvaatimuksiksi mm. alakohtaiset osaamisen ontologiat ja haasteeksi osaamisen mielekkään ”raekoon” määrittelyn.
- 6) Tutkintoon johtavan koulutuksen sisällöistäkin voidaan/voitaisiin tunnistaa työelämärelevantteja suppeita osaamiskokonaisuuksia, joista voidaan antaa erillinen todistus (TUNI, TY) tai osaamismerkki.
Tarjonnassa korostuu kuitenkin opinnoissa tarvittavien esitietojen ja esitaitojen rooli.
- 7) Erillisiä todistuksia ja merkkejä käytettäessä niillä tulee olla yhteinen käsitelmä, hierarkia, validointi ja sertifiointi yliopistokoulutustasolla, jotta yliopiston virallisesti myöntämälle osaamismerkille tai -todistukselle voidaan antaa pätevyys opintorekisterin tutkintokokonaisuudessa ja VIRTA-määrityksen mukaisissa tiedoissa (linjaus JY).

Osaamistodistuksesta

Nopeasti tarkastellen osaamistodistusta koskevat esimerkit liittyvät yliopistossakin tällä hetkellä usein konkreettisiin asioihin. Esimerkiksi *laboratoriotyöväkivalisuus ja työtavat* on yksi tämän tyyppinen opintojaksona mallinnettu osaaminen, mikä pitää olla ennen kuin voi osallistua laboratorio-työskentelyn opintoihin.

<https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/opintojaksot/tut-cu-g-35632?year=2021>

Jatkossa tämä voi liittyä laajemminkin tapaan kuvata opinnoissa syntyviä pienempiä osaamisia.

Olemme Tampereen yliopistona mukana pienten osaamiskokonaisuuksien (micro-credentials) kansainvälisessä kehittämisessä osallistuen sekä *Europass Digital Credentials for Learning (EDCL)* että *European Blockchain Services Infrastructure (EBSI)* -palveluiden varhaisten käyttöönottajien ohjelmiin. Näiden pilotointien saadaan ensikäden tietoa näiden palveluiden kehityksestä ja kytkennöistä opetus suunnitelmiin, opetuksen toteuttamiseen, suoritusten käsittelyyn sekä henkilön oman datan hallintaan.

Näissä on lähdetty liikkeelle opintojakson kokoisista paloista ja tunnistettu seuraavaksi mahdollisuus kuvata osasuorituksen kokoisia osaamisia, jotka ovat samalla formaaleja ja opintopisteytettyjä.

Europass mahdollistaa myös muunlaisten osaamistodistusten kuin suoraan opintosuorituksina ilmenevien osaamistodistusten kirjaamisen, mutta näistä on nyt tässä pilottivaiheessa lähdetty liikkeelle.

Yhtenä tärkeänä asiana on tunnistaa relevantit osaamiset, jotka voidaan todentaa ja joilla on käyttöä. ITC:n tietokantoja koskevan kokonaisuuden osaamisen mallintamisen kokeilussa todettiin, että jo pienessäkin kokonaisuudessa *osaamisen kuvaaminen edellyttää kohtalaisen tarkalle tasolle menevää alakohtaista ontologiaa ja tuosta tarkan tason aineistosta on oma asiansa saada "sopivan raekoon" osaaminen esitettyä*.

Määritelmien ristiintarkistuksessa voisi olla hyvä katsoa tuota Europassin materiaalia <https://europa.eu/europass/fi/node/797>.

Mutta periaatteessa siis jatkossa myös näiden ilmeisimpien konkreettisten "pätevyystyyppisten" todistusten lisäksi voi yleistyä esim. *työelämärelevanttien osaamisen todentaminen* opinto-suoritusten "sivutuotteena".

Osaamismerkistä:

Osaamismerkki on varmaankin hyvä olla määriteltyinä juurikin noin yhtenä konkreettisena muotona, kun osaamistodistus voi ilmetä monin eri tavoin.

- Sami

jo pienessäkin kokonaisuudessa osaamisen kuvaaminen edellyttää kohtalaisen tarkalle tasolle menevää alakohtaista ontologiaa ja tuosta tarkan tason aineistosta on oma asiansa saada "sopivan raekoon" osaaminen esitettyä.

Vaikeita kysyt.

Meillä tätä määrittelykysymystä on pyöritelty vuoden mm. Jatkuvan oppimisen (JO) hankkeessa. Ja erittäin se on relevantti nyt Digivision tiimoilta.

Jos toimijatasolta kysytään, molemmille on varmaan käyttökohteita; ja jos rekisterin pitäjältä kysyy, kumpaakaan ei saa käyttää.

Tarve on siis sekä visualisoida / pelillistää opintojen sisäistä etenemistä esim. osaamismerkillä ja kokonaisuuden jälkeen antaa siitä osaamisen todistus jonkin merkin muodossa.

Merkeillä taas pitäisi olla käsitelmä, hierarkia, validointi ja sertifiointi YO -tasolla, jotta meillä voitaisiin rinnastaa JY:n virallisesti antama osaamismerkki tai -todistus opintorekisterin tutkintokokonaisuus ja pätevyys (Virta määräyty) rakenteeseen. Tämä on niin vaikeaa JY sisällä, että minulla on emeritus-työntekijän status ennen kuin tämä tutkintosäännössä lukee.

Taustaksi kysymys: Onko noille käsitteille yhtenäistä/sovittua englanninkielistä käännöstä? *Mark of competence* ja *Certificate of competence*? Vai mikä? *Open badge* on taas se IMS standardin tuotteistus osaamismerkkien käytölle <https://openbadges.org/>

Meillä voi saada vain **opintosuoritusotteen**, joka on virallinen todiste OPS:n mukaisista yksittäisistä opinnoista.

Juuri tällainen merkki/todistus (jokin esiteltävä/jaettava artefakti) osallistumisesta on se, mitä osallistujat ja opettajat JO maailmassa tuntevat kaipaavan sinne lisää.

Tästä johtuen rinnalla tultane käyttää hallinnollisesti **osallistumistodistusta** sellaisista esim. MOOC- kurseista, joissa osallistuminen on vapaata, mutta opintosuorituksia annetaan vasta esim. lopputestin ja henkilöllisyyden vahvistamisen jälkeen. Siellä osaamismerkki ehkä se osallistumistodistuksen fyysidigitaalinen ilmentymä.

Sitten on tietysti kiertäen **todistus suoritusta kokonaisuudesta** jollaisia esim. MBA antaa.

Lopuksi yksityisajattelua, samoilla linjoilla kuin Samin pohdinta:

Olisi varmaan helpompaa ja tarpeellisempaa käyttää **osaamismerkkiä** yksittäisen opintojakson suorituksen tai ei-muodollisen kokonaisuuden yhteydessä.

Osaamistodistus voisi vaatia jonkinlaisen sertifikaatin tai muodollisen yhtenäisen sovitun rakenteen, joka myös verifioidaan jossain (testillä) tai legitimoidaan käytännössä, kuten rakennuksien tulityökortti tai metsästyskortti.

Liittykö arviointipyyntösi mitenkään jatkuvan oppimisen sanaston lausuntopyyntöön?

- Markku.

Tarve on siis sekä visualisoida/pelillistää opintojen sisäistä etenemistä esim. osaamismerkillä ja kokonaisuuden jälkeen antaa siitä osaamisen todistus jonkin merkin muodossa.

Merkeillä taas pitäisi olla käsitelmä, hierarkia, validointi ja sertifiointi YO -tasolla, jotta meillä voitaisiin rinnastaa JY:n virallisesti antama osaamismerkki tai -todistus opintorekisterin tutkintokokonaisuus ja pätevyys (Virta määräyty) rakenteeseen.

1)

Termeistä 'osaamistodistus' on geneerisempi ja kuvaavampi, jos sillä halutaan kuvata esim. työtodistusta ym. monenlaista osaamisesta kertovaa todistusta.

Osaamismerkki viittaa yleisesti (sähköiseen) merkkiin. Badge on se mistä puhutaan englanniksi. Badge/osaamismerkki voi olla myös osaamistodistus.

Eli mielestäni juuri niin kuin Sanastokeskuksen määritysluonnos esittää. Molemmilla termeillä on korkeakoulukentällä käyttöä. Yliopistossakin käytetään monenlaisia sertifikaatteja mm. ohjelmoinnin osaamisessa jne.

Nopeasti pohtien
Paula

2)

Sanastokeskuksen määritelmäluonnokset ovat ok.

Totti kysyt "missä muodossa tai merkityksessä Oulun yliopistossa voidaan käyttää lyhytkestoiseen koulutukseen liittyviä osaamistodistuksia?"

Minun käsittääkseni Oulun yliopistossa on käytetty lyhytkestoisten koulutuksen osana enemmänkin termiä 'osallistumistodistus' kuin 'osaamistodistus'. Ainakin minulle jälkimmäinen on vieraampi termi.

- Tytti

”

Oulun yliopistossa on käytetty lyhytkestoisten koulutuksen osana enemmänkin termiä 'osallistumistodistus' kuin 'osaamistodistus'.

Meillä osaamismerkkejä on jo useamman vuoden käyttänyt täydennyskoulutusyksikkömme HY+, joka mm. on myöntänyt merkkejä Digiviestijä-kokonaisuuksista.

Avoimen yliopisto-opetuksen puolella on nyt vajaan vuoden kevyesti pilotoitu osaamismerkkejä monitieteisissä teemakokonaisuuksissa, jotka on paketoitu avoimen yliopisto-opetuksen tarjonnasta jonkun tietyn teeman ympärille
kts. <https://www.helsinki.fi/fi/hakeminen-ja-opetus/avoin-yliopisto/monitieteiset-teemakokonaisuudet>

Osaamistodistus-käsite ei tietääkseni ole ollut meillä käytössä, mutta tää vaan mun ymmärrys, se ei poista etteikö sitä jossain käytettäisi....

Ystävällisin terveisin,

- Pauliina

”

Meillä osaamismerkkejä on jo useamman vuoden käyttänyt täydennyskoulutusyksikkömme HY+, joka mm. on myöntänyt merkkejä Digiviestijä-kokonaisuuksista.

Humanistisella, yhteiskuntatieteellisellä, kauppatieteellisellä tai kasvatustieteissä ei todennäköisesti ole käyttöä käsitteille, joihin osaamistodistus tai osaamismerkki termeinä viittaavat.

Teknillisellä tai luonnontieteellisellä alalla on mahdollisesti osaamisen osa-alueita, joihin tällaisia voisi olla tarpeen soveltaa, tai joista voisi esim. osaamistodistuksen myöntää, kuten jotain labratyöskentelystä tms.

Lääketieteellisessä tiedekunnassa suoritetaan keskeisesti pitkäkestoista tutkintoon johtavaa koulutusta. Osaamistodistuksen käyttötapaus voisi liittyä esim. tilanteeseen, jossa henkilö tulee suorittamaan meille vain koe-eläinkurssin tai säteilysuojeluun liittyvän kurssin.

Osaamistodistuksen käyttötapaus voisi liittyä esim. tilanteeseen, jossa henkilö tulee suorittamaan meille vain koe-eläinkurssin tai säteilysuojeluun liittyvän kurssin.

(Totin saatekysymys: Tarve olisi tarkemmin arvioida termiehdokkaiden 'osaamistodistus' ja 'osaamismerkki' käyttötapaa ammattikorkeakoulunäkökulmasta.

Osaamistodistuksen osalta kysyisin tarkennusta siihen, millä tavoin niitä teillä käytetään opintojen osana? Palautuvat mieleen TEMU-tutkintoon 2010-luvun lopulla liittyneet opinto-opasmaininnat siitä, että teoriaopinnoista verstaalle siirryttäessä oli suoritettava työskentelyturvallisuutta varmistavia osaamismerkintöjä/todistuksia mm. 3D-tulostimen käyttöön, laser-leikkauskoneen käyttöön, pulverimaalausunin käyttöön jne. liittyen.

- Ettei polttanut, silponut tai räjäyttänyt itseään ja paikkoja ymmärtämättömyyttään.

Tarkentaen kysyisinkin, millä nimellä/nimillä näitä esitaitovaatimuksia käsiteltiin, ja mihin ne suorituksina kirjauttiin? Ja sopiiko tuo terminologin alla ehdottama määräitys kuvaamaan niitä?)

Meillä on ko. käytännöstä oikeastaan luovuttu. Luopumisen syynä oli varmaankin se, että otimme käyttöön koulutilojen kulkulupajärjetelmän, jossa samaa [kulkukorttia](#) käytetään esim. pajaympäristössä koneiden käynnistämiseen.

Eli kun olet suorittanut ns. ajokorttikurssin ja sinut on perehdytetty esim. puupajan koneisiin, pääset käynnistämään ja käyttämään koneita itsenäisesti. **Jos johonkin vaativaan koneeseen ei ole annettu perehdytystä jätetään se ulos kortista.** Tällä systeemillä voidaan hallita, kuka koneita käyttää, ja opiskelijat saavat perehdytyksestä normaalin opintojakson suorituksen Pepin rekisteriin.

Osaamismerkkit olivat joskus käytössä esim. henkilökunnan ohjelmisto-osaamisen sisällöissä, mutta ei niistäkään ole viime aikoina liiemmin puhuttu. Jos ajatellaan jollekin yksittäiselle koneelle perehdyttämistä ja osaamisen näyttöä, sen käytössä olisi 'osaamistodistus' mielestäni ok. nimitys.

- Ari

Tällä systeemillä voidaan hallita, kuka koneita käyttää, ja opiskelijat saavat perehdytyksestä normaalin opintojakson suorituksen Pepin rekisteriin.

Metropolia ammattikorkeakoulu, kehityspäällikkö Tuomas Orama 25.1.2022

Aikaisemmin meillä oli innostusta osaamismerkkien käyttöönottoon, nyt keskustelu badgeista on vaimennut.

tuo LABin tapa liittää osaamistodistus infran käyttöoikeuksiin on älykäs.